

Sygn. akt II UK 67/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku J.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 lutego 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 30 września 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 30 września 2016 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), przez jego niezasadne niezastosowanie i przyjęcie, że przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uwzględnia się okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że „jest ona oczywiście uzasadniona. (...) Art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej,

obowiązujący od 1 lipca 2004 r. jest jednoznaczny, a mając na uwadze, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi, należy je interpretować ściśle i nadawać im takie znaczenie jakie wynika z ich językowej wykładni. Ponadto przyjmując dotychczasowe i jednolite stanowisko judykatury należałoby przyjąć, że norma wyrażona w art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej jest normą <<martwą>> - brak jest bowiem stanów faktycznych, które wypełniałyby dyspozycję tej normy. Treść art. 184 ustawy emerytalnej nakazuje badać staż pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r. Wszystkie okresy zasiłkowe objęte omawianym przepisem muszą zatem przypadać przed tą datą. Ponadto zauważyć należy, że Trybunał Konstytucyjny nie stwierdził niezgodności omawianego przepisu z Konstytucją RP”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi

przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

W tym kontekście należy wskazać na utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260; z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11; LEX nr 989126; z dnia 18 maja 2012 r., III UK 99/11, LEX nr 1227193; z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 284/13, LEX nr 1438971). W wyrokach tych podkreślono, że w art. 184 ustawy emerytalnej wyrażona została ochrona ekspektatywy prawa wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do

emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia.

Wedle poprzedniej (sprzed opisanej zmiany legislacyjnej) definicji okresu pracy w szczególnych warunkach okres ten obejmował zarówno okresy składkowe, jak i okresy nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03 (OSNP 2004 nr 5, poz. 87), stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. Generalnie orzecznictwo Sądu Najwyższego poszło w kierunku zrównania sytuacji pracowników, którzy nie wykonywali pracy, pobierając świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, także przed zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r., co pozwala zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach okresy niezdolności do pracy sprzed 1 lipca 2004 r. jako daty wprowadzenia nowej regulacji - dodania ust. 1a do art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 16 lipca 2009 r., II UK 388/08, LEX nr 533107; z 21 maja 2009 r., II UK 370/08, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 20; z 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z 30 stycznia 2008 r., I UK 204/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 106; z 6 stycznia 2009 r., I UK 194/08, LEX nr 737378).

W związku z tym zmiany wprowadzone do art. 32 ustawy emerytalnej, określającego warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na skutek dodania przepisu ust. 1a, co uczynione ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264), nie mają wpływu na staż pracy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. Innymi słowy, art. 32 ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym na dzień 1 stycznia 1999 r., nie zawierał ust. 1a pkt 1, który został dodany dopiero z dniem 1 lipca 2004 r. Z uwagi na powyższe nie ma podstaw do

zastosowania tego przepisu do okresów pobierania zasiłku chorobowego w czasie zatrudnienia w szczególnych warunkach przypadających od 14 listopada 1991 r. do 31 grudnia 1998 r.

Skoro tę wykładnię zastosował Sąd drugiej instancji, zaliczając wnioskodawcy okresy niewykonywania pracy z powodu pobierania zasiłków chorobowych w wymiarze 205 dni do okresu pracy w warunkach szczególnych, nie jest uzasadnione twierdzenie o oczywistym naruszeniu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.